



Quickscan ecologie

De Kleine Hagen (fase 2) te Laag-Zuthem

Opdrachtgever:
Gemeente Raalte
Postbus 140
8100 AC RAALTE

Lievense Milieu B.V.

Documentcode:
SOL007985.RAP001.QS

KvK
30152124

Telefoon
088 - 9102000

Versie
2.0

Adres
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

Internet
Lievense.com

Datum
1 juli 2019

Colofon

Contactpersoon opdrachtgever

De heer R. Voeten

Contactpersoon Lieveuse Milieu B.V.

De heer W.H. Lemstra

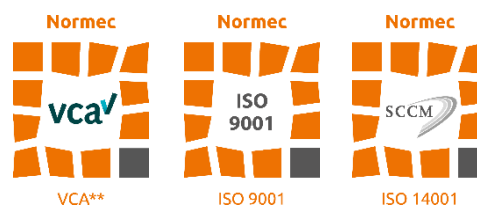
Tel. 088 910 22 23

Email WLemstra@Lieveuse.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOL007985.RAP001.QS	1.0	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
De heer N.F.Y. Kalt, BSc	Adviseur	1 juli 2019	N.k.
Geverifieerd door	Functie	Datum	Paraaf
De heer D. van der Veen	Senior ecoloog	1 juli 2019	



LIEVENSE MILIEU B.V.

NIEUWEGEIN

Ringwade 41
3439 LM Nieuwegein

E-mail: info@Lieveuse.com
KvK-nummer: 30152124

LEEUWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

IBAN: NL63 ABNA 0570208009

Website: Lieveuse.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
	1.1 Aanleiding en doel	4
	1.2 Verantwoording	4
2	Voorinformatie	6
	2.1 Beschrijving plangebied	6
3	Onderzoeksopzet	8
	3.1 Beschikbare gegevens	8
	3.2 Veldbezoek	8
	3.3 Toetsing aan de Wet natuurbescherming	8
4	Soortenbescherming	9
	4.1 Wettelijk kader	9
	4.2 Planten	10
	4.3 Grondgebonden zoogdieren	10
	4.4 Vleermuizen	10
	4.5 Amfibieën en reptielen	11
	4.6 Vissen	11
	4.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden	11
	4.8 Vogels	11
5	Gebiedsbescherming	13
	5.1 Beschermde natuurgebieden	13
6	Toetsing en eindconclusie	14
	6.1 Toetsing beschermde soorten	14
	6.2 Toetsing beschermde gebieden	15
7	Eindconclusie	16
8	Advies	17
	8.1 Advies	17
	8.2 Geldigheid onderzoeksgegevens	18

Overzicht bijlage(n)

Bijlage 1	Regionale ligging
Bijlage 2	Wetgeving en beleid
Bijlage 3	Foto's van het plangebied
Bijlage 4	Literatuur

1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Raalte heeft Lievense Milieu B.V. een quickscan ecologie uitgevoerd ter plaatse van De Kleine Hagen (fase 2) te Laag-Zuthem. De regionale ligging van de locatie is weergegeven in bijlage 1.

1.1 Aanleiding en doel

De aanleiding voor onderhavig onderzoek betreft een bestemmingsplanwijziging. De wijziging van het bestemmingsplan maakt het realiseren van de nieuwe woonwijk 'De Kleine Hagen (fase 2)' mogelijk.

Het doel van deze quickscan is, om op basis van een literatuuronderzoek en een veldbezoek, een inschatting te maken of:

- beschermde planten- en diersoorten in het plangebied of directe omgeving voorkomen;
- de planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde planten- en diersoorten en daarmee mogelijk strijdig is met de soortenbescherming conform de Wet natuurbescherming (Wnb);
- een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde planten- en diersoorten, door een gerichte veldinventarisatie volgens de geldende protocollen;
- de planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en of daarbij sprake is van de noodzaak voor onderzoek in het kader van de gebiedsbescherming conform de Wnb en/of het provinciale beleid omtrent het NNN, inclusief externe werking.

1.2 Verantwoording

Lievense Milieu B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van de uit te voeren of reeds uitgevoerde werkzaamheden.

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde quickscan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is haar eigendom.

Disclaimer

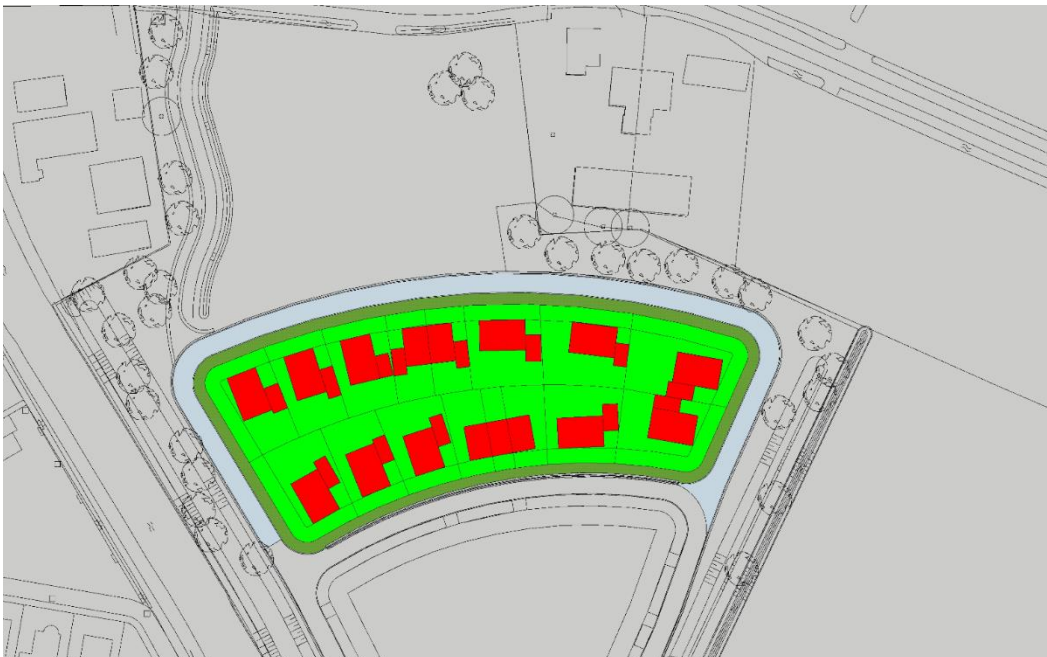
Een quickscan of vooronderzoek is geen specifieke soortgerichte inventarisatie of gebiedsinventarisatie, maar de eerste fase in het kader van de procedure van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb, zie bijlage 1). De Wnb voorziet sinds 1 januari 2017 in het wettelijk kader voor de bescherming van Natura 2000-gebieden, planten- en diersoorten en houtopstanden. In de Wnb zijn de provincies primair bevoegd gezag voor bescherming van soorten en natuurgebieden. De voorliggende quickscan leent zich niet direct voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag voor de geplande planontwikkeling.

Zowel bij mogelijke effecten, als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten of gebieden (Natura 2000 of NNN-gebieden), volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek (volledige veldinventarisatie). Op basis van een nader onderzoek kan een ontheffing in het kader van het soortenbeschermingsdeel van de Wnb worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

2 Voorinformatie

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de oostzijde van Laag-Zuthem aan de Kleine Hagen. De voorgenomen ontwikkeling is om ten noorden van de huidige bebouwing een nieuwbouwwijk te realiseren. In totaal zal circa 5.670 m² agrarische grond bouwrijp worden gemaakt voor nieuwbouwwoningen. Bij de gebiedsontwikkeling zullen de bestaande watergangen worden gedempt en zullen bomen worden aangeplant. Om de nieuwbouwwijk te ontsluiten zal rondom het plangebied een weg worden aangelegd.



Figuur 2.1; Voorgenomen ontwikkeling

(Bron: Gemeente Raalte)

Momenteel bestaat het plangebied uit grasland omringd door een watergang (sloot). Het plangebied wordt aan de noord- en zuidzijde begrensd door bebouwing in de vorm van woningen en een boerderij. Rondom het plangebied zijn enkele bomen (o.a. zwarte els) aanwezig. De omliggende watergang staat voor het grootste gedeelte droog en is dichtgegroeid met o.a. pitrus (zie figuur 2.2).



Figuur 1.2; Watergang rondom plangebied

3 Onderzoeksopzet

3.1 Beschikbare gegevens

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn op internet te raadplegen. Tevens is gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna januari 2009 tot en met februari 2019 (NDFF, 2019). De beschikbare gegevens over het voorkomen van beschermde natuurwaarden in en binnen de invloedssfeer van het plangebied zijn voorafgaand aan het veldbezoek geanalyseerd.

3.2 Veldbezoek

Inzicht in het voorkomen van beschermde soorten wordt verkregen door het uitvoeren van een oriënterend veldbezoek. Met dit veldbezoek kan beoordeeld worden of de planten- en diersoorten die in de bestaande gegevens zijn genoemd, ook daadwerkelijk in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Daarnaast kan worden beoordeeld of ook andere beschermde soorten voorkomen of te verwachten worden op basis van de aanwezige terreinkenmerken en beheer.

Het oriënterend veldbezoek is uitgevoerd op 7 februari 2019 door een ecooloog van Lievense Milieu B.V. Het veldbezoek is uitgevoerd bij licht bewolkt droog weer met een gemiddelde temperatuur van gemiddeld 7 graden Celsius, bij een matige zuidwestenwind (4 Bft).

3.3 Toetsing aan de Wet natuurbescherming

De omvang van de werkzaamheden en de veranderingen die worden aangebracht in het plangebied vormen de basis voor de effectenbeoordeling. De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (gedurende de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en duidelijkheid over de uit te voeren werkzaamheden en uitvoeringsplanning.

In de effectenbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende daglichtperiode worden uitgevoerd. Wanneer aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, is dat beschreven.

4 Soortenbescherming

4.1 Wettelijk kader

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- Artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- Artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- Artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In bijlage 1 staat uitgelegd welke verboden dit zijn en wat deze inhouden. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van alle beschermde soorten die in het plangebied of de directe omgeving zijn waargenomen of te verwachten zijn. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen in bijlage 1 staat nader toegelicht.

Tabel 2.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	Artikel	Verboden
VRL-soorten	3.1	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen
		Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren
		Lid 3. Wegnemen van nesten
		Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben
		Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen
		Lid 2. Opzettelijk verstoren
		Lid 3. Eieren te rapen of vernielen
		Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen
		Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
Andere beschermden soorten	3.10	Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a)
		Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a)
		Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)

4.2 Planten

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied (< 1 km) geen beschermde plantensoorten voorkomen (NDFF, 2019 en Floron). Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten waargenomen. Aangezien het plangebied nu in gebruik is als agrarisch gebied (grasland) wordt deze (vermoedelijk) regelmatig gemaaid.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Uit de informatie van het veldbezoek en de bureaustudie blijkt dat binnen de contouren van het plangebied geen beschermde soorten en/of sporen van beschermde soorten zijn waargenomen.

Binnen een straal van drie kilometer rondom het plangebied zijn waarnemingen bekend van de volgende strikt beschermde soorten: boomarter, eekhoorn, das, tweekleurige bosspitsmuis, waterspitsmuis en steenarter. Daarnaast zijn waarnemingen van de volgende algemene soorten bekend: bosmuis, egel, haas, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, ree, vos, hermelijn, aardmuis, bunzing, dwergmuis, rosse woelmuis en wezel waargenomen (NDFF, 2019). Voor deze algemene soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ingrepen (Provincie Overijssel, 2017).

Verblijfplaatsen en leefgebied van de soorten boomarter, eekhoorn, das en steenarter kunnen uitgesloten worden op basis van afwezigheid van bomen met holtes en grote nesten en afwezigheid van gebouwen. Verblijfplaatsen en leefgebied van de tweekleurige bosspitsmuis kan uitgesloten worden op basis van het ontbreken van een voldoende geschikte organische strooisellaag (bodembedekking). De waterspitsmuis kan uitgesloten worden op basis van het ontbreken van een voldoende ontwikkelde dichte riet- en/of moerasvegetatie.

In de omgeving van het plangebied is tevens de otter waargenomen (NDFF, 2019). Het habitat van de otter bevindt zich op oevers met dichte vegetatie. Deze soort is voor haar voedsel afhankelijk van onder andere vissen, amfibieën, kleine zoogdieren, watervogels of insecten. Binnen het plangebied zijn geen vraatsporen, looproutes, uitwerpselen of andere sporen waargenomen in het plangebied. De otter kan de watergang (Nieuwe Wetering) ten westen van het plangebied gebruiken als onderdeel van het foerageer- en/of doortrekgebied. Omdat binnen het plangebied geen geschikt habitat en/of sporen van de otter aanwezig zijn, kan worden uitgesloten dat deze binnen het plangebied aanwezig is. De beoogde plannen doorsnijden het leefgebied van de otter niet, waardoor er geen sprake is van effecten op de otter.

Er zijn tijdens het veldbezoek verder geen nestlocaties, slaapplekken, latrines of andere sporen van gebruik door andere (strikt) beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen.

4.4 Vleermuizen

De verspreidingsgegevens van vleermuizen (NDFF 2019; Broekhuizen *et al.* 2016) geven aan dat in de regio van het plangebied diverse vleermuissoorten kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wnb. De in de omgeving (tot 3 kilometer) voorkomende vleermuizen zijn baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, meervleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

In het plangebied zijn door het ontbreken van gebouwen en geschikte holtes in bomen, geen potentiële vleermuis verblijfplaatsen aanwezig.

Het struweel langs watergangen kunnen gebruikt worden als foerageergebied en als vliegroute voor vleermuizen. Dit vormt echter geen essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute door aanwezigheid van alternatieven langs bomen en struweel naast het plangebied. Het voornemen heeft daarom geen negatief effect op dit gebruik, bovendien komt er in de nieuwe situatie weer groen terug.

Tijdens de voorgaande onderzoeken, uitgevoerd tijdens de planvorming van 'Kleine Hagen (fase 1)', zijn geen vleermuizen waargenomen binnen het plangebied (Regelink, 2013a; Regelink, 2013b). Tijdens het verrichte vleermuizenonderzoek zijn destijds drie vleermuissoorten rondom het plangebied waargenomen, namelijk: de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis. In de rapportage wordt geconcludeerd dat het plangebied geen essentieel foerageergebied vormt door het beperkte aantal foeragerende exemplaren en de geringe omvang van de voorgenomen ingreep (Regelink, 2013b).

4.5 Amfibieën en reptielen

Binnen een straal van drie kilometer rondom het plangebied zijn algemene soorten zoals bastaard kikker, kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker waargenomen (NDFF, 2019; RAVON 2016). Voor de gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ingrepen (Provincie Overijssel, 2017).

In de omgeving van het plangebied (op zo'n 3 kilometer), ter plaatse van de poeltjes in het park 'De Colckhof', zijn de strikt beschermde poelkikker, hazelworm, ringslang en kamsalamander waargenomen. Binnen het plangebied zijn echter geen geschikte waterpartijen aanwezig. Dit door ontbreken van waterhoudende visvrije sloten, flauwe taluds en opwarmplekken.

4.6 Vissen

Binnen een straal van drie kilometer rondom het gebied is de grote modderkruiper en de kwabaal waargenomen. Uit het veldbezoek blijkt dat de watergang rondom het plangebied grotendeels droog staat, waardoor er geen levensvatbare vispopulatie in voort kan bestaan en vormt daardoor geen geschikt habitat voor vissen.

4.7 Libellen, dagvlinders en overige ongewervelden

Binnen een straal van 3 kilometer rondom het plangebied is van de beschermde ongewervelden alleen de grote vos waargenomen (NDFF, 2019). In het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van strikt beschermde ongewervelden en er is geen potentieel geschikt habitat aanwezig door ontbreken van kenmerkende waard- en nectarplanten voor beschermde ongewervelden zoals de grote vos.

4.8 Vogels

Binnen het plangebied zijn geen vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest waargenomen. Ten noorden van het plangebied, ter plaatse van de Grote Hagenweg 6 te Laag-Zuthem, zijn tijdens het veldbezoek huismussen waargenomen (zie figuur 4.1).

In de omgeving (straal van drie kilometer) van het plangebied zijn de volgende vogelsoorten bekend met een jaarrond beschermd nest, dit betreft: huismus, gierwaluw, ooievaar, steenuil en havik (NDFP, 2019). Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of aanwijzingen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. Gezien de locatie (ontbreken van gebouwen en bomen met grote nesten en bijbehorend leefgebied), de eisen van deze vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest en het gebruik van plangebied worden deze ook niet verwacht.



Figuur 4.1: Hagenweg 6 te Laag-Zuthem

Tijdens de voorgaande ecologische quickscan is geconcludeerd dat op de nabij gelegen erven mogelijk de steen- en/of kerkuil voor kan komen (Regelink, 2013a). Tijdens het voorgaande onderzoek zijn geen sporen en/of waarnemingen gedaan van de voorgenomen soorten. Op basis van de recente verspreidingsgegevens blijkt dat binnen en rondom het plangebied geen kerkuilen zijn waargenomen in de afgelopen tien jaar. Door het open landschap vormt het plangebied wel een geschikt foerageergebied voor de kerkuil.

Ten aanzien van de steenuil zijn tijdens het veldbezoek geen sporen en/of verblijfplaatsen waargenomen binnen of rondom het plangebied. De nabij gelegen erven kunnen worden gebruikt door de steenuil als verblijfplaats en/of broedlocatie. Het plangebied kan hierdoor mogelijk worden gebruikt als foerageergebied voor de steenuil.

De voorgenomen vogelsoorten kunnen het plangebied gebruiken als een foerageergebied. In de omgeving is echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig en door de geringe omvang van de voorgenomen ingreep wordt gesteld dat het plangebied geen essentieel foerageergebied vormt voor de steen- en kerkuil.

5 Gebiedsbescherming

5.1 Beschermde natuurgebieden

Het plangebied zelf heeft geen status in het kader van de Wet Natuurbescherming (Natura 2000-gebieden en/of Natuurnetwerk Nederland). Op circa 400 meter van het plangebied bevinden zich percelen binnen het Natuurnetwerk Nederland (zie figuur 5.1). Binnen 4 kilometer zijn geen Natura 2000-gebieden aanwezig. Op basis van de afstand (meer dan 4 kilometer), wordt door de aanlegfase en gebruiksfase van de nieuwbouwwijk geen extra stikstof depositie verwacht op Natura 2000-gebieden.



Figuur 5.1; Natuurnetwerk Nederland

(bron: Provincie Overijssel, 2018)

6 Toetsing en eindconclusie

De herinrichting van de locatie heeft mogelijk negatieve gevolgen voor de aanwezige soorten. Deze eventuele effecten, zowel op korte (tijdens de uitvoering) als op de lange termijn (na de uitvoering) worden hieronder beschreven.

6.1 Toetsing beschermde soorten

Algemeen beschermde amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Het voorkomen van nationale (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën kunnen op basis van het oriënterend veldbezoek niet worden uitgesloten. Voor de te verwachten soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (Provincie Overijssel, 2017). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter, net als voor niet beschermde soorten, altijd de zorgplicht. Omdat deze soorten jaarrond actief kunnen zijn, kan geen voorkeursperiode worden aangegeven.

Het voorkomen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikt habitat.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de soortgroepen geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Vleermuizen

Het is mogelijk dat de directe omgeving gebruikt wordt door vleermuizen (baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis) als foerageergebied, vliegrouete en/of verblijfplaats. Het plangebied heeft echter geen essentiële beschermde functies voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten door de afwezigheid van holle bomen en gebouwen.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen zijn geen vervolgpcedures zoals nader onderzoek of een Wnb ontheffing nodig. In dit kader vormt dit geen belemmering voor de vaststelling en uitvoering van het bestemmingsplan.

Vogels

Het plangebied biedt in potentie mogelijkheden als broedlocatie voor diverse algemene vogelsoorten. Werkzaamheden die tijdens het broedseizoen (wat globaal van maart tot en met juli loopt) worden uitgevoerd, kunnen leiden tot aantasting van (nesten van) broedende vogels. Door buiten het broedseizoen te werken, of door maatregelen te treffen zoals het verwijderen van groen buiten het broedseizoen, kunnen negatieve effecten worden voorkomen.

Buiten de broedvogels dient rekening te worden gehouden met de foeragerende vogels. Voor deze vogels geldt een tijdelijk verlies aan areaal foerageergebied, echter elders zijn voldoende

uitwijkmogelijkheden. Door de aanleg van een tuin zal het gebied mogelijk aantrekkelijker worden als foerageergebied en mogelijk verblijfplaatsen bieden voor diverse vogelsoorten.

6.2 Toetsing beschermde gebieden

Het plangebied heeft geen status als beschermd Natura 2000-gebied en/of Natuurnetwerk Nederland gebied. Negatieve effecten van de voorgenomen plannen op het dichtstbijzijnde NNN-gebied (op circa 400 meter) worden niet verwacht. Vanuit het provinciale natuurbeleid is er daarom geen bezwaar tegen de voorgenomen ingreep. Een nadere beoordeling ('nee, tenzij'-beoordeling) is niet nodig.

7 Eindconclusie

Het projectgebied en de directe omgeving heeft (mogelijk) een functie voor nationale (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën. In deze quickscan wordt het volgende geconcludeerd:

- De verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, libellen, vlinders, ongewervelden, vogels met een jaarrond beschermd nest en algemene broedvogels.
- Op basis van de verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek kan het gebruik van het plangebied door foeragerende vleermuizen en foeragerende broedvogels niet worden uitgesloten (zie hoofdstuk 8). Het betreft echter geen essentiële foerageergebieden waardoor geen mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.
- De planontwikkeling heeft, door het ontbreken van geschikt habitat, geen negatieve effecten op planten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, libellen, vlinders, ongewervelden, vogels met een jaarrond beschermd nest, vleermuizen en algemene broedvogels. Voor deze soortgroepen behoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden (anders dan maatregelen in het kader van de algemene zorgplicht) en is het aanvragen van een ontheffing van de Wnb niet aan de orde.
- Voor alle soorten, ongeacht bescherming via de Wnb of niet, geldt de zorgplicht waarbij een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

8 Advies

8.1 Advies

Zorgplicht

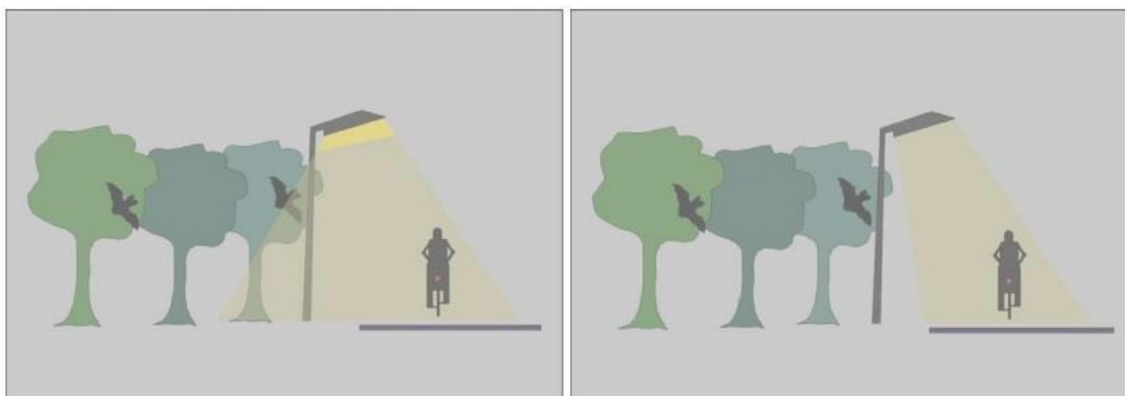
Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Werken buiten de broedperiode

Voor algemene broedvogels wordt geadviseerd de versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (wat globaal van maart tot en met juli loopt) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of er broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden aangetast door de werkzaamheden en welke maatregelen nodig zijn om aantasting te voorkomen.

Verlichting

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens de werkzaamheden en in de gebruikssituatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, niet tijdens de nacht en schemer te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken. Verlichting dient zo veel mogelijk gedimd en gericht worden (figuur 9.1) en waar mogelijk zoveel mogelijk worden afgeschermd van geschikt habitat voor vleermuizen en andere lichtgevoelige soorten.



Figuur 7.1: Voorbeeld gerichte verlichting. Links: ongerichte verlichting. Rechts: gerichte verlichting waarbij lichtverstoring wordt voorkomen. (Bron: Zoogdierverseniging, 2013)


8.2 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn”*.

Bijlage 1 Regionale ligging



LEGENDA

 Ligging onderzoekslocatie

Opdrachtgever:
Gemeente Raalte

Titel:
Regionale ligging

Kaartblad(en):
27E

Adres:
De Kleine Hagen te Laag Zuthem

Projectnummer: SOL007985

Tekenaar: N.F.Y. Kalt

Documentnaam: SOL007985.dwg

Gezien door: W.H. Lemstra

Bijlage: 1

Datum: 26 februari 2019

LIEVENSE
adviseurs ingenieurs

Formaat: A4

Schaal: 1:25.000

Orionweg 28, 8938 AH, Leeuwarden
+3188 910 2000
www.Lievense.com



Bijlage 2 Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hier aan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significante negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is er op gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en

mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wn' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wn' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparranen en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).

3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige ecologische hoofdstructuur, EHS) is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in de basis gevormd wordt door de al bestaande natuur, zoals duinen, heiden, bossen, meren en landgoederen. Aanvullend hierop worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld, bijvoorbeeld op gronden die eerst voor landbouw gebruikt werden. Ecologische natuurverbindingen verbinden deze gebieden met elkaar.

In het NNN liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken;
- gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- Alle Natura 2000-gebieden.

Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in deze gebieden het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor het NNN gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op het NNN

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen netto verlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van het NNN' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- natuurwaarden worden primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van het NNN) en landelijk (hele NNN). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Bijlage 3 Foto's van het plangebied







Bijlage 4 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Van Diepenbeek, A., 5^e druk 2015, Veldgids Dierensporen 'vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen herkennen en terminatie/ voor West Europa', KNNV, Zeist 1999.

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M., & Delft, J.J.C.W. van, (RAVON) (redactie) 2009 De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorische Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

BIJ12, 2017, Kennisdocument Huismus 'Passer domesticus', d.d. juli 2017, bij12.nl.

NDFF, 2019, Bekende verspreidingsgegevens van soorten ten opzichte van het plangebied, levering vanuit <https://ndff-ecogrid.nl/>

Provincie Overijssel, 2018, Omgevingsverordening Overijssel 2017/2018, 26 september 2018, Zwolle.

Regelink Ecologie & Landschap, 2013a, Ecologische quickscan 'Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte', 30 mei 2013.

Regelink Ecologie & Landschap, 2013b, Vleermuisonderzoek 'Grote Hagenweg, Laag Zuthem', 15 augustus 2013.

Internetbronnen:

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vleermuis.net

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vogelbescherming.nl

<https://geo.overijssel.nl>